

ویژگی های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی

داودکشاورز^۱، سیدعلی محمد موسوی^۲، محمد رضا جلالی^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی های شخصیتی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین اجرا شد. ۲۸۰ نفر دانشجوی ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی (۱۳۰ نفر ایرانی، ۸۰ نفر افغانستانی، ۴۰ نفر سوریه، و ۳۰ نفر یمنی) با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند، و پرسشنامه *NEO-FFI* (فرم کوتاه تجدید نظر شده پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیت) را کامل کردند. به منظور تعیین تفاوت های کلی بین گروه های تحقیق از آزمون تحلیل واریانس یک راهه و برای مقایسه تعیین دقیق میانگین تفاوت های موجود بین هر یک از گروه ها با دیگر از گروه های تحقیق، از آزمون تعقیبی توکی استفاده شد. یافته ها نشان داد در عوامل شخصیتی روان رنجورخویی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معناداری وجود دارد، به دین معنی که دانشجویان ورزشکار ایرانی نمرات کمتری در عامل شخصیتی روان رنجورخویی نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی کسب کردند، و همچنین بین عوامل شخصیتی وظیفه شناسی بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری وجود دارد، اما بین هیچ یک از گروه های تحقیق، در عامل های شخصیتی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، و سازگاری تفاوت معناداری وجود ندارد. نتایج نشان داد تفاوت معناداری بین ویژگی های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی وجود دارد.

واژه های کلیدی: شخصیت، پنج عامل بزرگ شخصیتی، ورزشکاران ایرانی، ورزشکاران غیر ایرانی

^۱ - کارشناس ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین (نویسنده مسئول)

^۲ - استادیار گروه روانشناسی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین

^۳ - استادیار گروه روانشناسی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) قزوین

مقدمه

شخصیت^۱ اجتماعی بیان‌کننده‌ی رشد صحیح و طبیعی روانی افراد است. چنانچه تربیت بدنی در یک جامعه مطابق با اصول این علم در نظر باشد، افراد ورزشکار را از فرد گرابی و خودمحوری خارج کرده و رشد روحیات طبیعی را در فرد بهبود می‌بخشد که در نتیجه شکوفا شدن این استعداد، فرد با سایر افراد اجتماع آسانتر ارتباط برقرار کرده و در کنار آنها زندگی می‌نماید (مگدالنا و همکاران^۲، ۲۰۱۲). به طور کلی، تعریف ویژگی‌های عمومی شخصیت در زندگی روزمره به صفاتی پایدار در طی زمان باز می‌گردد که از موقعیتی به موقعیت دیگر تغییر چندانی نکرده و به ماهیت وجودی فرد اشاره دارد. به طور عام، رفتار ما تحت تاثیر ویژگی‌هایی دقیق مورد بررسی قرار می‌گیرند (ولراد، و ترجنسن^۳، ۲۰۰۸).

البته تعریف بسیاری از شخصیت ارائه شده است که می‌توان به طور کلی آنها را به چهار دسته تقسیم کرد؛ تعاریفی که روی فردیت و یگانگی افراد تاکید می‌کنند. در این تعاریف شخصیت شامل خصوصیات است که افراد را از یکدیگر متمایز می‌نماید. تعاریفی که بر ساختارها و سازه‌های درونی و فرضی تأکید می‌ورزند، در این گونه تعاریف، رفتارهای آشکار بخش کمی از تعریف را تشکیل می‌دهد، در این مفهوم شخصیت شامل انتزاع‌هایی است که از رفتارهای آشکار و مشاهدات رفتاری اخذ شده است. تعاریفی که روی تاریخچه زندگی و مراحل رشد تاکید دارند، که در این دیدگاه، شخصیت حاصل رویدادهای درونی و بیرونی است. رویدادهای درونی شامل آمادگی‌های ژنتیکی و بیولوژیکی است و رویدادهای بیرونی، تجربیات اجتماعی و رویدادهای محیطی را در بر می‌گیرد، در نهایت در تعاریفی که بر الگوهای رفتار تاکید دارند، فرض می‌شود که شخصیت به طور نسبی در طی زمان ثابت مانده و تداوم پیدا می‌کند. این ثبات در الگوهای رفتاری از مکانی به مکان دیگر و از زمانی به زمان دیگر ثابت باقی می‌ماند (اتش روز و همکاران^۴، ۱۳۸۷).

درخصوص اثرات مثبت ورزش و فعالیت‌های حرکتی، پژوهش‌های گوناگونی انجام یافته است. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ورزش باعث افزایش سلامت روانی، تقویت احساس ارزشمندی، کاهش اضطراب و افسردگی و افزایش قدرت ذهنی می‌شود (لوی و لوی^۴، ۲۰۰۵). با این حال، برخی از افراد به رغم وقوف بر ویژگی‌های مثبت ورزش و توصیه‌های مکرر متخصصان تمایل چندانی به ورزش نشان نمی‌دهند. براین اساس به نظر می‌رسد صرف ترغیب نمی‌تواند افراد را به سوی ورزش سوق دهد و عوامل و محرک دیگری غیر از ترغیب در این امر دخیل هستند.

¹ Personality

² Magdala & et al

³ vollrath, M.E. ,&Torgersen

⁴ Levy & levy

امروزه شخصیت مهم ترین متغیری است که برای تمایل به شرکت در فعالیت های ورزشی و تشریح عمل موفقیت ها و شکست ها در مسابقه های ورزشی به آن توجه می شود. لازاروس و منات^۱ (۱۹۷۹) شخصیت را به عنوان ساختارها و فرایندهای روان شناختی نسبتاً ثابت و اساسی که تجربه انسان را سازمان داده و اعمال و واکنش های شخص نسبت به محیط را شکل می دهد، تعریف می کنند. فیست و فیست^۲ (۱۳۸۴) شخصیت را «الگوی نسبتاً پایدار صفات گرایش ها یا ویژگی هایی که تا اندازه ای به رفتار افراد دوام می بخشد» می دانند.

اصطلاح ناهنجاری های رفتاری و شخصیتی، موضوع مهمی در جوامع مترقی دنیا محسوب می شود، تاخصایص مثبت انسانی، هرچه بیش تر تقویت و خصایص منفی، تضعیف و از بین بروند. ورزش و فعالیت بدنی یکی از ابزارهای مورد توجه است که تاکنون تاثیرات کم و بیش مثبت آن بر شخصیت به اثبات رسیده است. یکی از پیش فرض های مطرح شده در خصوص اثرات سودمند پرداختن به ورزش و فعالیت بدنی، تاثیرات روانی و کمک به تقویت بازدهی ذهنی و سلامت روانی است (بشارت، ۱۳۸۶).

برخی از روان شناسان معتقدند ساخت اصلی شخصیت آدمی از طریق پنج صفت کلی، نشان داده می شود. براساس این الگو، شخصیت از پنج بعد اصلی تشکیل شده است که عبارتند از روان رنجورخویی^۳، برون گرایی^۴، گشودگی به تجربه^۵، سازگاری^۶، و وظیفه شناسی^۷ (کلخوران، ۱۳۹۰). مطالعات متعددی نشان داده اند که بین فعالیت بدنی منظم و عامل برون گرایی و وظیفه شناسی ارتباط مثبتی وجود دارد، ولی بین فعالیت بدنی منظم و روان رنجور خویی ارتباط منفی وجود دارد (کونور، و ابراهیم^۸، ۲۰۰۱؛ ناصری، پاکدامن، و اصغری^۹، ۲۰۰۸). با این حال برخی از مطالعات نشان می دهند که شخصیت افرادی که به طور منظم فعالیت بدنی می کنند، با شخصیت افرادی که فعالیت بدنی ندارند متفاوت نیست (دلاور، ۱۳۸۵، استیری، ۱۳۸۳).

اخیراً فلچر و سارکار^{۱۰} (۲۰۱۳) با دوازده قهرمان المپیک مصاحبه کردند، تا رابطه میان تاب آوری^{۱۱} روان شناختی و پیشرفت های ورزشی را مورد بررسی قرار دهند. نتایج نشان داد که عوامل روان شناختی متعدد (شخصیت مثبت^{۱۲}، انگیزش^{۱۳}، اعتماد به نفس^۱، تمرکز و حمایت اجتماعی ادراک شده)

¹ Lazarus, R., & Monat

² Fist & Fist

³ Neuroticism

⁴ Extravert

⁵ Openness

⁶ Agreeableness

⁷ Conscientiousness

⁸ Connor & Abraham

⁹ Naseri, Pakdaman & Asqari

¹⁰ Fletcher & Sarkar

¹¹ Resiliency

¹² Positive personality

¹³ Motivation

بهترین ورزشکاران جهان را از تاثیرات منفی انسانی حمایت می کند. مارک آلن و همکاران^۲ (۲۰۱۱) الگو پنج عامل شخصیت^۳ و رفتارهای مقابله ای^۴ در ورزش را بررسی کردند و ویژگی های شخصیتی متفاوتی بین ورزشکاران سطح بالا و سطح پایین و بین مردان و زنان ورزشکار و همچنین بین ورزشکاران تیمی و انفرادی مشاهده کردند. مکلیو^۵ (۲۰۰۳) در پژوهشی که به عنوان بررسی ویژگی شخصیت در افرادی که به طور منظم به فعالیت بدنی ورزش می پردازند به این نتایج رسیدند که بین ورزشکاران و غیر ورزشکاران در عامل های برون گرایی و روان رنجور خویی تفاوت معنا داری وجود دارد. ورزشکاران بیشتر برون گرا و کم تر روان رنجور تر از غیر ورزشکاران بودند ولی در عامل های سازگاری، وظیفه شناسی بودن، گشودگی، به تجربه بین ورزشکاران و غیر ورزشکاران تفاوت معنا داری وجود ندارد. هر چند نمرات ورزشکاران از غیر ورزشکاران عامل های ذکر شده بهتر از غیر ورزشکاران بوده است.

بادین، آلیجا، و بلانچ^۶ (۲۰۱۱) در پژوهش خود با عنوان ارتباط شخصیت، رضایت از زندگی^۷ و ورزش در افرادی که به طور مستمر به فعالیت ورزشی می پرداختند، به این نتایج رسیدند که بین شخصیت، رضایت از زندگی و ورزش رابطه معنا داری وجود دارد. ویلی^۸ (۱۹۹۲) در پژوهش خود به این نتایج رسید، قهرمانان ورزشی در عامل های عصیت و روان رنجورخویی دارای ثبات بیشتری از دیگر افراد هستند.

کلخوران (۱۳۹۰) در پژوهشی با هدف مقایسه پنج عامل بزرگ شخصیت بین مردان و زنان ورزشکار را مورد بررسی قرار داد. یافته های این پژوهش نشان داد در عوامل شخصیتی روان رنجور خویی، برون گرایی، توافق وظیفه شناسی بین گروه های تحقیق، تفاوت معنا داری وجود دارد اما بین هیچ یک از گروه های تحقیق، در عامل شخصیتی گشودگی به تجربه تفاوت معنا داری وجود ندارد. دلاور (۱۳۸۵) در پژوهش خود به بررسی ارتباط شخصیت، افسردگی^۹ و ورزش پرداخت برای این منظور از بین جنبه های مختلف شخصیت، برون گرایی- درون گرایی فرد توجه شده که به وسیله آزمون شخصیت آیزنگ مورد محاسبه قرار گرفته است. میزان برون گرایی- درون گرایی و سطح افسردگی دو دسته آزمودنی ها ورزشکار و غیر ورزشکار توسط آزمون *t* استیودنت مورد مقایسه قرار گرفت و مشاهده شد که و بین برون گرایی- درون گرایی دانشجویان پسر ورزشکار و غیر ورزشکار تفاوت معناداری وجود ندارد. کریمی

¹ Self confidence

² Mark Alen & Et AL

³ Five factor personality

⁴ Copying behavior

⁵ McKelvie

⁶ Budin, Alijah & Blanch

⁷ Life satisfaction

⁸ Vealy

⁹ Depression

اصل و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان بررسی رابطه ابعاد شخصیت و هوش هیجانی در ورزشکاران رشته های انفرادی و گروهی به این نتایج رسیدند که بین هوش هیجانی^۱ و ابعاد برون گرایی، تجربه پذیری، همسازی و وظیفه شناسی همبستگی مثبت معنی دار و بین هوش هیجانی و روان رنجور خویی همبستگی منفی معنی دار وجود دارد.

اگرچه شخصیت افراد از اوایل زندگی شکل می گیرد، ولی بعضی از متخصصین بر این باورند که شخصیت، با تجارب بعدی تغییر می کند و اصلاح می شود. بنابراین ورزش و فعالیت بدنی مستمر می تواند با بهبود بهداشت روانی افراد از طریق تجارب حرکتی در وضعیت های متعدد محیطی، می تواند در رشد شخصیت افراد موثر باشد.

چنین به نظر می رسد که بحث پیرامون این موضوع، ضرورتی اساسی به منظور ارتقاء سطح بهداشت روانی در جامعه است. به همین دلیل، روان شناسان ورزش علاقه زیادی به مقایسه جنبه های شخصیتی ورزشکاران نشان می دهند. به همین دلیل ارتباط نظری صفات شخصیتی با متغیر مهم ورزشی ضروری به نظر می رسد. اثرات ورزش و فعالیت بدنی بر خصوصیات و ویژگی های شخصیتی افراد همواره مورد توجه و سوال روان شناسان و پژوهشگران ورزشی بوده است. اکثر پژوهش ها در روان شناسی ورزش به مطالعه ویژگی های شخصیت در ورزشکاران و غیر ورزشکاران معطوف بوده است، اما ویژگی های شخصیتی در ورزشکاران فرهنگ های مختلف نیازمند پژوهش های ویژه در متن ورزش است. با توجه به هدف کلی پژوهش فرضیه کلی این پژوهش عبارت است از " ویژگی های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) متفاوت است.

روش پژوهش

این تحقیق توصیفی و از نوع علی-مقایسه ای^۲ است که به بررسی مقایسه ویژگی های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ رامورد بررسی قرار داده است.

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) که شامل ۶ دانشکده (دانشکده علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشکده فنی و مهندسی، دانشکده علوم پایه، دانشکده معماری و شهر سازی و دانشکده علوم اسلامی) که در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ مشغول به تحصیل در این دانشگاه بودند، می باشد.

^۱ Emotional Intelligence

^۲ Causal-Comparison

نمونه انتخاب شده از جامعه مشتمل از تعداد ۲۸۰ نفر (۱۳۰ نفر ایرانی، ۸۰ افغانستانی، ۳۰ یمنی و ۴۰ سوری) در ۴ گروه انتخاب شده و در ابتدا با روش نمونه گیری تصادفی ساده^۱ دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی که از ۱۵ کشور بودند و در دانشگاه تحصیل می کردند، کشور های سوریه، افغانستانی، و یمنی به صورت تصادفی و از طریق قرعه کشی از بین ۱۵ کشور برای پژوهش مورد نظر از این ۳ کشور انتخاب شده و مقایسه ویژگی های شخصیتی ورزشکاران این ۳ کشور با ورزشکاران ایرانی دانشگاه مورد بررسی قرار گرفت و در مرحله ی دوم اسامی ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی را از بخش تربیت بدنی دانشگاه گرفته و از طریق روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی^۲ شده پرسشنامه بین این افراد که عضو تیم های مختلف ورزشی دانشگاه بودند پخش گردیده است و داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و نرم افزار SPSS تحلیل شدند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نوع ۶۰ جمله ای *NEO-PI-R* است که برای ارزیابی مختصر و سریع پنج عامل اصلی (بی ثباتی هیجانی، برون گرایی، باز بودن به تجربه ها، توافق، وظیفه شناسی، طراحی شده است. این آزمون از پنج مجموعه ی ۱۲ جمله ای مربوط به هر یک از شاخص ها تشکیل شده است. البته در ابتدا برای هر شاخص زیر مجموعه ای در نظر گرفته نشده بود، اما بعد ها برای هر یک از شاخص ها یا عوامل زیر مجموعه هایی ارائه شد، باید توجه داشت که اعتبار این فرم کوتاه شده به اندازه آزمون اصلی *NEO PI-R* نیست. این پرسش نامه در صدد است تا شخصیت افراد را در پنج عامل (روان رنجور خویی، گشودگی به تجربه، برون گرایی، توافق، و وظیفه شناسی، مورد بررسی قرار دهد.

اعتبار پرسشنامه استاندارد شخصیتی *NEO-FFI* در تحقیق کاستا و مک کری (۱۹۹۲) برای شاخص های پنج گانه روان رنجورخویی، انعطاف پذیری، سازگاری، وظیفه شناسی، به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۹۰، ۰/۸۷، ۰/۷۸، ۰/۸۵ گزارش شده است.

بررسی های گوناگون در گروه های سنی و فرهنگی مختلف حاکی از اعتبار آزمون پنج عاملی است. نتایج مشابه بسیاری روی مردان و زنان، سفید پوست ها، و غیر سفید پوست ها، جوانان و میانسالان و بزرگسالان به دست آمده است. بنابراین آزمون دارای اعتبار عاملی خوبی در گروه های جنسی، سنی و نژاد های مختلف است. آزمایش مجدد و همسانی درونی که در مورد مقیاس های ساخته شده و بررسی های انجام یافته در گروه های سنی و فرهنگ های مختلف به کار رفته، حاکی از پایایی آزمون است.

^۱ Simple random sampling

^۲ Stratified random sampling

این پرسشنامه را دکتر گروسی فرشی به فارسی ترجمه کرده و روی دانشجویان ایرانی هنجاریابی شده است. در ایران نیز ضریب پایایی به دست آمده برای عوامل روان رنجورخویی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری، و وظیفه شناسی به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹، ۰/۷۹ بوده است.

در این تحقیق، برای سنجش پایایی شاخص ها و مقدار همبستگی درونی گویه هایی که شاخص ها را تشکیل می دهند، ابتدا ۴۰ پرسشنامه، قبل از پرسشنامه اصلی، توسط ۴۰ دانشجوی ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی از همان جامعه آماری مذکور، تکمیل شد و با استفاده از آلفای کرونباخ، همبستگی درونی گویه هایی که شاخص ها را تشکیل می دادند، سنجیده شد و پس از اطمینان از پایایی مناسب ابزار، برای گردآوری اطلاعات از آن استفاده شد. مقدار آلفای کرونباخ شاخص های روان رنجورخویی، برون گرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری، و وظیفه شناسی به ترتیب، ۰/۸۰، ۰/۸۹، ۰/۸۸، ۰/۹۰، ۰/۸۳، به دست آمده است. مقدار آلفای کرونباخ مورد تایید ۰/۷۲ است. از این رو شاخص ها و متغیر های، تحقیق از پایایی لازم برای سنجش برخوردارند.

نتایج و یافته های تحقیق

در این بخش، به منظور بررسی وضعیت توزیع داده های هر کدام از شاخص های تحقیق، از آزمون ناپارامتریک کلموگروف- اسمیرنوف استفاده شد. از این آزمون برای ادعای طبیعی بودن توزیع داده های یک متغیر استفاده می شود.

جدول (۱): سطح معنی داری آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق در زیر گروه های مورد بررسی

ملیت متغیر	ایران	افغانستان	سوریه	یمن
روان رنجوری	۰/۳۴۴	۰/۰۵۱	۰/۱۷۸	۰/۲۹۸
برون گرایی	۰/۳۴۲	۰/۱۷۴	۰/۳۳۷	۰/۵۰۴
گشودگی به تجربه	۰/۲۹۳	۰/۰۸۸	۰/۴۹۷	۰/۳۳۳
توافق	۰/۴۹۶	۰/۰۷۷	۰/۴۱۲	۰/۱۰۸
وظیفه شناسی	۰/۱۳۶	۰/۰۷۰	۰/۷۳۷	۰/۲۶۸

با توجه به جدول ۱ ملاحظه می شود که تمامی متغیرهای تحقیق در زیر گروه های مورد بررسی با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون کولموگروف اسمیرنوف بزرگتر از ۰/۰۵ است نرمال می باشند و استفاده از آزمون های پارامتریک مجاز می باشد.

جدول (۲): مقایسه میانگین و انحراف معیار ویژگی‌های شخصیتی ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی

ملیت و ویژگی	ایرانی	افغانی	سوری	یمنی	نتیجه آزمون
روان رنجوری	۱۵/۷۶۹±۴/۷۷۶	۱۸/۵۳۷±۴/۷۳۰	۲۰/۷۵۰±۳/۹۰۱	۲۰/۳۳۳±۲/۹۷۵	$P=۱۸/۵۲۶F=۰/۰۰۰$
برون گرایی	۳۰/۱۵۴±۵/۲۶۳	۲۹/۷۱۲±۴/۳۲۰	۲۸/۱۰۰±۳/۴۲۵	۲۹/۶۳۳±۲/۹۵۳	$P=۲/۰۶۴F=۰/۱۰۵$
گشودگی به تجربه	۲۸/۴۷۷±۴/۳۸۰	۲۷/۹۵۰±۳/۲۳۳	۲۷/۰۲۵±۴/۸۴۹	۲۸/۷۰۰±۳/۰۴۲	$P=۱/۵۷۵F=۰/۱۹۶$
توافق	۳۰/۰۵۴±۵/۲۴۸	۲۹/۳۶۲±۴/۸۴۲	۳۰/۳۲۵±۳/۷۱۷	۲۹/۱۰۰±۳/۱۴۴	$P=۰/۷۲۹F=۰/۵۳۵$
وظیفه شناسی	۳۲/۹۹۲±۵/۵۵۵	۳۱/۳۱۲±۵/۱۳۷	۳۰/۵۷۵±۴/۳۳۸	۳۱/۷۶۷±۳/۵۵۹	$P=۳/۱۸۷F=۰/۰۲۴$

جدول ۲ میانگین، انحراف معیار و سطح معناداری ویژگی‌های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی را نشان می‌دهد.

جدول (۳): سطح معنی‌داری آزمون تعقیبی توکی برای مقایسه دو به دو میانگین نمره ویژگی روان رنجوری و وظیفه شناسی

زیر گروه‌ها	ورزشکاران ایرانی		ورزشکاران افغانی		ورزشکاران سوری	
	روان رنجوری	وظیفه شناسی	روان رنجوری	وظیفه شناسی	روان رنجوری	وظیفه شناسی
ورزشکاران ایرانی	-	-	-	-	-	-
ورزشکاران افغانی	۰/۰۰۰	۰/۰۹۶	-	-	-	-
ورزشکاران سوری	۰/۰۰۰	۰/۰۴۵	۰/۰۵۵	۰/۸۷۸	-	-
ورزشکاران یمنی	۰/۰۰۰	۰/۶۳۵	۰/۲۴۴	۰/۹۷۶	۰/۹۸۱	۰/۷۶۸

جدول ۳ معنی‌داری آزمون آنالیز واریانس برای ویژگی‌های روان رنجورخویی و وظیفه شناسی و همچنین محل اختلاف در زیر گروه‌ها را نشان می‌دهد.

نتایج آزمون آماری دو راهه نشان داد که بین عامل روان رنجورخویی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. اما بین دانشجویان غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری دیده نشد. همچنین بین عامل شخصیتی وظیفه شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری دیده شد، اما بین گروه‌های دیگر تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. همچنین در عامل‌های شخصیتی برون گرایی، گشودگی به تجربه و سازگاری تفاوت معنی‌داری بین هیچ یک از گروه‌های تحقیق وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی مقایسه ویژگی های شخصیتی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) است. بدین منظور نمونه ای آماری متشکل از ۲۸۰ نفر (۱۳۰ نفر ایرانی، ۸۰ نفر افغانستانی، ۴۰ نفر سوریه، و ۳۰ نفر یمنی) به عنوان نمونه پژوهش حاضر انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه شخصیتی *NEO-FFI* (فرم کوتاه تجدید نظر شده پرسشنامه پنج عامل بزرگ شخصیتی) کاستا و مک کری (۱۹۹۲) استفاده شده است.

به طور کلی یافته های پژوهش نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان رنجور خوبی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی داری وجود دارد، اما بین هیچ یک از دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی در روان رنجور خوبی تفاوت معنی داری وجود ندارد. همچنین بین ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معنی داری وجود دارد، اما بین وظیفه شناسی در دانشجویان ایرانی و افغانستانی و سوریه تفاوت معنی داری وجود ندارد. در ویژگی های شخصیتی برون گرایی، گشودگی به تجربه، و سازگاری تفاوت معنی داری بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی وجود نداشت.

نتایج نشان داد که بین ویژگی شخصیتی روان رنجور خوبی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی داری وجود دارد. دانشجویان ورزشکار ایرانی نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی نمرات کم تری در ویژگی شخصیتی روان رنجور خوبی به دست آوردند. این یافته ها با پژوهش بیکلرو ویتینگ^۱ (۲۰۰۰) همسو و با پژوهش های (بادین، الیجا و بلانچ^۲، ۲۰۱۱؛ ویلی^۳، ۲۰۰۱) غیر همسو می باشد. طبق نظریه ی کاستا و مک کری^۴ (۱۹۹۲) افرادی که نمرات بالا در روان رنجور خوبی می گیرند، مضطرب، ترسو و مستعد نگرانی و وحشت زدگی هستند. این افراد معمولاً در مواردی که امور مطابق با خواسته های آن ها پیش نمی رود، ستیزه جویی می کنند. همچنین ویژگی دیگر این افراد خشم و کینه توزی است که گرایش فرد به تجربه های خشم و حالات وابسته به آن هم چون احساس درماندگی^۵ و ناکامی را از خود بروز می دهند. شرم^۶ گرایش دیگر در عامل روان رنجور خوبی می باشد که خجالت و دستپاچگی ناشی از این حالت ها، رکن اساسی این مقیاس می باشد. افرادی که در روان رنجور خوبی نمرات بالا می گیرند، این احساس را دارند که نمی توانند با استرس های روزمره انطباق مناسبی داشته باشند.

^۱ Byklrv & Vytyng

^۲ Baudin, Aluja, Rolland & Blanch

^۳ Veraly

^۴ Costa, & McCrae

^۵ Frustration

^۶ Shame

در تبیین یافته‌ی بالا می‌توان به کیفیت سطح حرفه‌ای و مبتدی بودن ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی اشاره کرد.

به دلیل دسترسی ورزشکاران ایرانی به تمامی امکانات که باعث پیشرفت سطح حرفه‌ای یک ورزشکار می‌شود از جمله دسترسی به ورزشگاه‌های مختلف، مربی‌های مختلف، شرکت در مسابقات مختلف از جمله مسابقات استانی، کشوری و لیگ باشگاهی کشور و همچنین دسترسی اندک ورزشکاران غیر ایرانی به امکانات بالا این پیش فرض به وجود می‌آید که کیفیت و عناوین قهرمانی در ورزشکاران ایرانی می‌تواند عامل این اختلاف نمرات بین ورزشکاران ایرانی و غیر ایرانی باشد. عوامل بالا باعث کاهش نمرات روان رنجور خوبی این ورزشکاران نسبت به دانشجویان ورزشکار غیر ایرانی شده است، این تبیین با یافته‌های (فلچر و سارکار^۱، ۲۰۱۳؛ مارک آلن و همکاران^۲، ۲۰۱۱) که به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران سطح بالا نمرات روان رنجور خوبی پایین تری نسبت به ورزشکاران سطح پایین تر کسب می‌کنند، همسو می‌باشد.

در ویژگی‌های شخصیتی دیگر بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و غیر ایرانی در ویژگی‌های شخصیتی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، و سازگاری تفاوت معناداری وجود نداشت، همچنین در ویژگی‌های شخصیتی و وظیفه‌شناسی فقط بین دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی تفاوت معناداری وجود داشت، اما بین ورزشکاران ایرانی، افغانستانی و سوریه تفاوت معناداری در وظیفه‌شناسی وجود نداشت. این یافته‌ها با تحقیقات پیشین که نشان می‌دهند ورزشکاران در ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری و وظیفه‌شناسی نمرات بالایی کسب می‌کنند، همسو است (فلچر و سارکار، ۲۰۱۳؛ فیلو و همکاران، ۲۰۰۵؛ اعتماد نیا و بشارت، ۲۰۱۰؛ مچیلو، ۲۰۰۳؛ با دین، آلیجا، و بلانچ، ۲۰۰۱؛ کلخوران، ۱۳۹۰؛ محمودی، ۱۳۸۷) همسو و با یافته‌های (شکرچی زاده و کریمیان، ۲۰۱۰؛ موچک و دیونز^۳، ۱۹۹۱؛ دلاور، ۱۳۸۵) غیر همسو می‌باشد. در مورد یافته‌های ذکر شده می‌توان گفت: ورزش به عنوان مجموعه‌ای از رفتارهای نظام دار، مستلزم نشاط، شادابی، صمیمیت^۴، جمع‌گرایی^۵، جنب و جوش^۶، هیجان‌خواهی^۷، نودوستی، تواضع، نظم، نرمش در برابر دیگران، و احساس اعتماد بنفس^۸، و خودپنداری مثبت بیشتر و در مقابل اضطراب، افسردگی و دستپاچگی کم تر در افراد را ایجاد می‌کند. این ملزومات با ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، سازگاری، و وظیفه‌شناسی مرتبط

¹ Fletcher. & Sarkar

² Mark Allen & at al

³ Mujek & Deivies

⁴ Warmth

⁵ Gregariousness

⁶ Activity

⁷ Excitement seeking

⁸ Self-confidence

هستند. این رابطه را می توان این گونه تبیین کرد که فعالیت ورزشی منظم و مستمر باعث بهبود ویژگی های شخصیتی برون گرایی، باز بودن به تجربه، سازگاری و وظیفه شناسی می شود.

در فعالیت های ورزشی موقعیتهایی به وجود می آید که زمینه ساز و عامل رشد در ویژگی های شخصیتی ورزشکاران می شود. یکی از این زمینه ها و بسترها حمایت های شبکه های ارتباطی است. مثلاً عضویت در تیم ورزشی یک باشگاه می تواند چرخه زندگی اجتماعی افراد را گسترده تر سازد و در پی آن فرد ورزشکار می تواند دوستان نزدیکی مثل هم تیمی ها، مربی، رقیب و طرفدارانی داشته باشند که همواره او را در موقعیت های سخت و دشوار حمایت می کنند تا بهتر بتواند به مشکلات غلبه کند. همچنین آمادگی بدنی بالا و یادگیری مهارت های مختلف ورزشی می تواند توان جسمی و فکری ورزشکاران را در حل مسائل استرس زا افزایش دهد و به نوعی زمینه ی ایجاد سازگاری بالا را در ورزشکاران به وجود آورد. در جنبه دیگر ورزش باعث توان مقابله افراد در شرایط تنیدگی زا می شود که این به نوبه خود باعث مبارزه با شرایط سرسخت رخدادهای استرس زا می شود. همچنین هر ورزشکار باید به صورت روزانه یا هفتگی برای حفظ و آمادگی و افزایش مهارت خود ساعاتی را به طور منظم به ورزش اختصاصی دهند، بنظر می رسد چنین شرایطی نوعی خود تنظیمی و خود مدیریتی را در ورزشکاران به وجود می آورد که باعث افزایش نمرات ورزشکاران در ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی می شود.

همچنین پژوهش ها نشان داده که ورزشکاران از اعتماد به نفس و عزت نفس بالا نسبت به غیر ورزشکاران برخوردارند و بالا بودن این دو ویژگی روان شناختی می توانند باعث بهبود ویژگی های شخصیتی در افراد ورزشکار باشد. (بردل، و کلمبل^۱، ۲۰۰۸، کواسین و پرو^۲، ۲۰۰۴).

در تبیین تفاوت معنی دار ویژگی شخصیتی وظیفه شناسی در دانشجویان ورزشکار ایرانی و یمنی می توان به نظم، تلاشی برای موفقیت و شایستگی در ورزشکاران ایرانی اشاره کرد. دانشجویان و ورزشکاران ایرانی به دلیل پیگیری مربیان ورزشی، خانواده و دوستان از خود مدیریتی بالا برای برنامه ریزی رسیدن به اهداف در فعالیت های روزانه ی زندگی خود برخوردارند که باعث این تفاوت در بین این دانشجویان ورزشکار با دانشجویان ورزشکار یمنی شده است.

منابع

آتش روز، بهروز، پاک دامن، شهلا، عسگری، علی (۱۳۸۷). ارتباط پنج رگه شخصیتی و پیشرفت تحصیلی. روانشناسان ایرانی. شماره ۳۶۷-۳۷۶، ۴.

¹ Bardel & Colombel

² Covassina & Pero

استیری، زهرا (۱۳۸۳). مقایسه ویژگی های شخصیتی دانشجویان دختر ورزش انفرادی، گروهی و غیر ورزشکار دانشگاه تربیت معلم سبزواری. چکیده های ششمین همایش ملی تربیت بدنی و علوم ورزشی. اصفهان: دانشگاه اصفهان.

بشارت، محمدعلی (۱۳۸۶). مقایسه مشخصه های تهییج پذیری، جامعه طلبی و خود پیروی دانشجویان ورزشکار و غیر ورزشکار. مجله علوم تربیتی و روان شناسی ۱۰، ۷۰-۶۲.

دلاور، رضا (۱۳۸۵). بررسی ارتباط خصوصیات شخصیتی و میزان افسردگی دانشجویان پسر ورزشکار و غیر ورزشکار دانشگاه سیستان و بلوچستان. مجله علوم تربیتی و روان شناسی ۳، ۴۰-۳۳.

شولتر، د. شولتر، س.ا. (۱۳۸۶). نظریه های شخصیت (ترجمه یحیی سید محمدی). تهران: ویرایش تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۵.

فاضل کلخوران، جمال (۱۳۹۰). مقایسه پنج عامل بزرگ شخصیتی بین مردان زنان ورزشکار و غیر ورزشکار. مجله رشد و یادگیری حرکتی. ۸۱-۹۸، ۸۰.

فیست، ج. فیست، گ. (۱۳۸۴). نظریه های شخصیت (ترجمه یحیی سید محمدی). تهران: نشر روان (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۴).

فرستی، اعظم. حمیدپور، حسن و درودگر، خدیجه (۱۳۸۹). مقایسه ویژگی های شخصیتی های دانش آموزان ورزشکار و غیر ورزشکار. فصل نامه روان شناسی کاربردی ۲، ۱۰۰-۸۷.

گروسی فرشی، میرتقی (۱۳۸۱). کاربرد آزمون جدید شخصیتی نئو (NEO) و بررسی تحلیل ویژگی ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان. دومین کنگره روان شناسی بالینی ایران. دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی.

محمودی، نادر (۱۳۸۷). بررسی رابطه علی پنج عامل شخصیت، حجم تمرین، عملکرد ورزش ورزشکاران رشته کشتی و فوتبال. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه محقق اردبیلی. دانشکده ادبیات، گروه روان شناسی.

Anshel M.H (2010). Coping style following acute stress in competitive sport . 5,757-773.
Baudin, N. Aluja, A. Rolland, j.P & Blanch, A.(2011).The role of personality in satisfaction with life and sport . Behavioral psychology, 19, 333-345.

Bardel, M. H. & Colombel. F. (2008). The "EESSES": a French adaptation of the sport – state self-esteem Scale. International journal of sport psychology. 39,77-95.

Costa, P. T. McCrae, R. K. (1992). Revi Sed Neo Personality inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-factor Inven,tory Professionals, Manual. Psychology Assessment Resources, Odessa, Fl.

Connor, M., & Abraham, C. (2001). Conscientiousness and theory of planned behavior: toward a more complete model of the antecedents of intentions and behavior: personality and social psychology Bulletin, 27, 1547-1561.

Covassin, T., & Pero, S. (2004). The relationship between self-confidence, mood state and anxiety among collegiate tennis players. Journal of sport Behavior, 27, 230-242. .

Demoor, M.H. , & stubbel, j. (2006). Regular exercise, anxiety, depression and personality. preventive medicine. 42. pp: 273-279.

Fletcher, D. & Sarkar, M. (2013). Exercise and personality: a review and critique of definitions, concepts and theory. European psychological, 18, 12-23.

Lazarus, R., & Monat, A. (1979). Personality. (3rd Ed). Englewood Cliffs, Nj: Prentice-Hall.

Magdalena, I. Eleanor, M. Simonsic, E. Paul, T., & Costa, J. R. (2012). Associations Between personality traits, physical activity level, and muscle strength. Journal of Research in Personality. 46. pp: 264-270.

Mark Allen, I. G., & Marce, J. (2001). An investigation of the five-factor model of personality and coping behavior in sport. Journal of sport science, 29, 481-488.

McKelvie, J. S. (2003). Extraversion and neuroticism in contact athletes and non-contact athletes. Journal of sport psychology, 5, 27-37.

Mujeck, S., & Deivies, S. A. (1999). Personality differences between athletes and non-athletes. Mat. 10, 37-39

Naseri, T., Pajdaman, S., & Asghari, A. (2008). The role of sport and personality traits in psychological development of student. Journal of Iranian psychologist of student. Journal of Iranian psychologist, 5, 53-62.

Shekarchi, D., & Karimian, R. (2010). Personality as predictor of happiness in male athlete and non-athlete student of Isfahan university. Vol 25. Supplement, 843.

Vollrath, M. E., & Torgersen, S. (2008). Personality type and risky health behaviors student. Scandinavian journal of psychology. 49. pp: 287-293.

Vealy, R. S. (1992). Personality and sport: A comprehensive view. In T. S. Horn.